

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznicah, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah dijaške velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje četristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. če se tri ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Frane Kolmanovej hiši št. 25—26 poleg gledališča v „zvezdi“. Opravištvu, na katero naj se blagovoljijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Minister Unger proti opoziciji.

Pripovedka pripoveduje, da labud, kadar je star in čuti da se mu bliža smrtna ura, gre na jezero, odpluje daleč v sredo in tam sam na vodi mlo lepo zapoje in umrje. Tako „labudje petje“ je tudi minister Unger v državnem zboru v svojem in v imenu svojih tovarišev proizvel 1. marca, ko se je državni zbor sklepal.

V našem listu ob kratkem uže omenjeni Weiss-Starkenfelsov govor, v katerem je rečeno, da mora ministerstvo samo pasti, da se mora stvar sama razviti, naredil je bil velik vtis, tako velik, da je ministerstvo sklenilo, slovesno odgovarjati, in v prihodnji seji je vstal Unger, ter pikro, zbadljivo pa ošabno odgovarjal, da si res spretno. A uže iz tona se mu vidi, da se ministerstvo jako boji, da ne čuti sigurnih tal pod soboj, zato se ves njegov govor dá v dva stavka stlačiti: „če mi ustavski nijsmo jedini in močni, opozicija tudi nij zlozna; če bomo mi zaupanje krone izgubili, pa pojdemo.“

Državni zbor je pred svojim končanjem imel jako žalosten posel. Nemška večina je dovoljevala pravico, 48 milijonov na posodbo v zlatu vzeti, da se deficit pokrije. Moravan Fanderlik je čestital ustavovercem, da morajo s tacim delom domov mej volilce stopiti, da vedno le dolgove delajo. Odgovarjala sta dva ministra, Depretis je branil kakor se mu je

dalo denarno svoje delovanje, Unger pak je zašel na politično polje in razvijal:

„Zbornica stoji na koncu sesije. Sicer s tacim koncem jedne sesije prihaja političen pokoj, in čas mej odloženjem parlamenta in zopetnem skupljenjem se izpolni s pripravljanjem za prihodnje delo. A sedaj je pri nas drugače, ker v sredo tega časa pade sklepanje obravnav s sosedno deželo, in k gospodarske stiski družijo se še neka politična skrb“. Za to je hotela vlada poslancem pred odhodom utolažila dati po Ungerji, ob enem pak hoče tudi Magjarom imponirati. „Vlada ima trdno neomahljivo voljo z Ogersko tako rešiti, kakor to zahtevajo korist celotne monarhije in finančni ter gospodarstveni interesi te polovice države. Vlada upa, da bode to dosegla in ima pogum“.

A jako sumljivo se pa nam zdi, da minister Unger ta vladin pogum trikrat naglašja, kakor tisti uka in poje, ki strahom po noči skozi gozd hodi. In ko je tako na adresu Magjarov izgovoril, obrača se do opozicije, grizljivo Weiss-Starkenfelsu pravi, da vlada neče zastave proč vreči, ker ko bi bila hotela prilike iskati, bila bi predstojbinsko postavila še v tej sesiji v zbornico primesla, kar nij storila, ker bi večino proti sebi imela. — Na izjavo, da bi opozicija bila lahko vlado vrgla pri posvetovanji rumunske trgovinske pogodbe, pa nij hotela, pravi minister vbadljivo, da je ta velikodušnost one vrste, ki pušča grešnika, da napolne mero svojih grehov, na

konec pa pravi, da je vendar le jedina nemoč opozicije pravi vzrok; baha se dalje z dolgim trajanjem te vlade; ker sama opozicija ne more vlade vreči, izbrala si je to taktiko mej ustavoverno stranko in vlado zagvozdo zabiti, vlado v očeh lastne stranke očriniti.

Potem sarkastično očita minister desnej opozicijske strani, da tudi ona nij zlozna, nij jedina mej soboj; očita, da opozicija porablja gospodarstveno nesrečo, ki je čez Avstrijo prišla, i v krivdo šteje vladnemu sistemu, da si (to se vé, po nemškem mnenji), ta ne spada v nobeno zvezo z vlado! „Opozicija ima lahko stanje, ona mora strastno, brezobzirno postopati,“ pravi Unger (ali žalibog tega ne stori, Ur.) a oni, ki tu na ministerskem stolu sedi, ne sme nikdar dostojanstva žaliti, ki je najpleminitiji atribut oblasti. (Ali ga ne žali nikdar? Ur.)

Potem prehaja Unger k manjšini ustavovercev, ki so bili proti rumunski pogodbi in ki je „ministerstvu uže nekrolog govorila. Mi ministri smo imeli oni prijetni občutek, kateri se ima, kadar se pri življenji izvé, kako se bode govorilo po smrti, o kom de je minister Unger in kara ustavake dalje, da so hoteli ministerstvu nezaupnico dati. To govori v dovtipih in jako pikro, češ, da je poročevalec manjšine predlagal peti ministerstvu mrtvaški „de profundis.“

„In tako hočem prijateljem in protivnikom povedati pomirljivost: tudi naša ura bode bila! Mors certa, dies incertus. Vsako minister-

Listek.

Knez Andrej Bogoljubski.

(Po Kostomarovu spisal J. Steklasa.)

V drugej polovici 12. veka ruske povesti se pojavljajo zarodki one vrste dogodjajev, ki so se razvili in ustanovili uže pod vplivom tatarskega osvojevanja. Stari ruski letopisec, naštevaje bitve slovansko-ruskega plemena, prikazuje na Poljane, Drevljane, Sjeverjane itd., ali govoreč po ustnem izročilu o dogodkih 9. in 10. veka, pribraja uže tudi k sostavu ruskega sveta Merjo, pokrajino, naseljeno finskim plemenom istega imena, zavzema jočim prostranstvo v današnjih gubernijah: vladimirske, jaroslavske, kostromske in deloma moskovske in tverske, ter naravno s tem narodom soplemenski in sosedni mu plemeni: Muroma na jug od Merje in Ves na sever od Merje za tekot Šeksne in okolo Bjeloozera. Uže v predavnih časih so prodirali slovanski naseljenci v pokrajine teh narodov, ter se tukaj naseljevali, kakor to dokazujejo slovanska nazivanja mesta Rostova v zemlji Merji, in Bjeloozera v zemlji Vesi ter tudi mnogo družih vasij. Od kedaj so te slovanske naselbine v teh krajih, se ne dá

točno dokazati; ali gotovo je, da so se po sprejetji krščanstva učvrščevala, povzdigovala se mesta z ruskimi prebivalci, a sami tuzemci, sprejevši kristijanstvo, zgubljali so s poganstvom tudi svojo narodnost in postopno zlivali se z Rusi; drugi pa so zapuščali svojo domovino, ter pobegali dalje proti iztoku. Nedavno razkopavanja gomil, po grofu Uvarovu v zemlji Merji, prikazujejo, da je poganstvo in stara narodnost ugasnila uže v 12. veku, po skrajnej meri se morejo odnositi pozneje gomile z znaki merjanske narodnosti na to perijodo. Po pisanih spomenicah nahajamo v 12. stoletju v teh krajih znamenit broj mest, brez dvojbe, ruskih: — Rostov, Suzdalj, Perejaslavlj-Zaljeski, Dmitrov, Uglič, Zubcov, Mologa, Jurjev, Vladimir, Moskvo, Jaroslavlj, Tverj, Galič-Merski, Gorodec in dr. Nemiri v južnej Rusiji spodbujali so tamošnje prebivalce, da so se preseljevali v te kraje. Narod merski je stal na nizkej stopinji nabraženosti, nij imel samostalnega političnega života, niti je bil ratoboren, kakor prikazuje oskudnost orožja v njilovih gomilah; vsled tega je on lahko podlegel nadvladi in vplivu Rusov. V le-tem kraju, naseljenem po naseljenic iz raznih slavenoruskih zemelj, osnovala se je nova panoga slavenoruske narod-

nosti, položivši početek velikoruskemu narodu; le-ta panoga je v teku sledeče povesti obuhvatila vse druge narodne panoge ruske zemlje, pogoltnila mnogo iz njih popolnem in zlivila s soboj, a druge pa je podčinila svojemu vplivu. Pomanjkanje dokazov o naseljevanji Rusov v teh krajih čini v ruskej povesti važen, z ničim nenadomestljiv bel list. Tem bolj pa se morejo opazovati iz teh davnih časov one lastnosti, ki so v obče činile posebne znake velikoruske narodnosti; zjedinjevanje sil v lastnej zemlji, želja za razširjevanje svojih prebivališč in za osvojevanje družih zemelj. Le-to se prikazuje uže v povesti borbe Jurja suzdalskega za Kijev z Izjaslavom Mstislavičem. To je bil prvi začetek želje, da se podvržejo ruske želje prvenstvu iztočne Rusije. Jurij se je hotel uvrstiti v Kijevu, ker mu je bilo po vsej prilici prebivanje v teh iztočnih straneh težavno; ali če se zadubimo v smisel dogodjajev tega časa, moremo uvideti, da se je uže takrat s tem zjedinila namera ruskih prebivalcev suzdalske zemlje vladovati v Kijevu. To je razvidno iz tega, ker se je Jurij zavladavši nad Kijevom, držal v njem s pomočjo ž njim prišlih Suzdalcev. Kijevljani so gledali na kneženja Jurja, kot na tuje gospodstvo, in vsled tega so posle

stvo do smrti živi. Mi tudi nismo ministri za vsako ceno. Če dobodemo prepričanje, da nemamo več zaupanja krone, če dobomo žalostno izpoznanje, da nismo več jedini, bomo kvitirali." — Prehajaje zopet na dogovore z Ogersko Unger zatrjuje, da se na vlado od zgoraj ne pritiska, in če se bode kdaj poskusilo, bode vlada, svojo dolžnost storila, odstopila. „Kadar koli pak trenotek pride in iz kakršnih koli vzrokov bode vlada te (ministrske) klopi zapustila za vselej, bode vselej imela zavest, da je osodo države dobro vodila (oho, vidi „krah“, deficit v mirnih časih, itd!)

Groholski je v imenu Poljakov zažudenje izrekel, da vlada na koncu sesije opozicijo na ta čuden način napada; Fanderlik pak se ministru zahvaljuje, da je odkritosrčno povedal, da vlada služi eni stranki a ne narodom avstrijskim.

Zanimivo je vsakako, da ministerstvo pred razidom parlamenta tako razkačeno o svojej smrti govori. Čutiti jo mora v zraku in v svojih kosteh.

Razglas jugoslovanskih vstašev.

Iz Dubrovnika prinaša zadnji „Wiener Tagblatt“ sledeči telegram:

„Kot odgovor na nasvetovane reforme evropskih vlad in ne zadnje turške note, so vstaši sledečo proklamacijo izdali:

Glavni tabor v Sutorini 26. febr. 1876.

Od druge strani smo slišali o reformskih predlogih, katere so evropske vlade spisale, da bi tlačeni krščani v Turčiji enakopravni bili z Muselmani. Od vseh teh svetovanih reform ne razumemo mi nič. Za nas niso le negotove, temuč tudi neizpeljive. Česar potrebujemo, je prava, neodvisna, od evropskih vlasti stalno garantirana svoboda. Če se nam ta ne da, suje se nas le v grob.

Mi ponavljamo, le prava svoboda nas more razorožiti; da smo pa mi uničeni, treba je veliko več orožja, nego ga imajo Turki.

A naša kri vpije po maščevanju! Pomagajte in podpirajte nas zdaj ali nikoli! Avstrija

kot sosedna država, je našim otrokom dobro storila, in našim starcem in ženam. Večna zahvalnost tej državi. Mogočna Anglija odpira oči in prepušča Turčijo pogubi; pomaga nam neposredno. Zahvaljujemo se jej za to. Hvala tudi bratom v vojvodini in Črnej gori.

Srbija vstani! Mi prosimo Črno goro in Srbijo, naj na ravnost v boj stopita! Nij naša stvar, pečati se s kombinacijami diplomacije.

Naš pravi in sveti cilj je tudi denes še sovražniku v boji nasproti stati, in se na vse strani v bran postavljati. Mi bodemo dalje bojevali se, in zmagali! Mi se ne moremo drugače umiriti nego s srečo neodvisnosti kakoršno ima Črna gora. Mi smatramo za gotovo, upamo in pričakujemo od mogočne, slavne, silne Rusije, da bode kot Mesija slovano-srbske svobode nastopila.

Zdaj ali nikdar!

Pa tudi od vseh drugih evropskih narodov prosimo pospeševanje naše svobode. Naše osvobojevo orožje bode Turkom s krvavimi pismeni jednake reforme diktiralo, ki so nam jih uže tolikokrat diktirali! Kar se Prusije tiče, ne dvomimo, da je nam prijazna.

Še jedenkrat pa kličemo moč Rusije. Rusija nam je dajala denarja za cerkve, šole, in mašne plašče. Ali v tistem času, ko so naši duhovniki mašo čitali, skrunili so Muselmani njih žene doma.

Rusija ne more biti nema nasproti tem neusmiljenostim. Ona bode za našo svobodo, za našo neodvisnost potegnila se, da ne bodemo večni sužnji ostali.

Mi terjamo ali pravo svobodo, ali smrt. Mi podpisujemo izjavo s svojo krvjo in ne prevzamemo nobenega nasveta.

V imenu vojske in vodjev vstašev v Sutorini.

Vojvoda Lazar Sočica, arhimandrit Melentej Perović, vojvoda Bogdan Zimunić, Luka Petković.

smrti Jurjeve, v l. 1157, pobili vse Suzdaljce, kojim je poveril Jurij upravljanje tega predela. Vsled tega sin Jurjev, Andrej, nij mislil preseliti se v Kijev, nego je hotel, ostavši v suzdaljskej zemlji, vlastovati nad Kijevom in družimi ruskimi zemljami na tak način, da bi suzdaljska zemlja zadobila značenje prvenstvomajoče pokrajine, kakor je bilo poprej s Kijevom. Z Andrejem se začenja obznačevati z jasnimi črtami samobitnost suzdaljsko-rostovske zemlje in skupaj s tem prizadevanje za prvenstvo v Rusiji. V tej dobi je stopil prvič na povestniško poprišče narod velikoruski. Andrej je bil prvi velikoruski knez; on je s svojo djavnostjo položil temelj in pokazal primer svojim potomcem; poslednim je preostalo pri dobrih okoliščinah svršiti ono, kar so bili začeli njihovi praroditelji.

Andrej se je narodil v suzdaljskej ali točneje v rostovsko-suzdaljskej zemlji, tam je on sprovedel svoje detinstvo in prvo mladost, tam usvojil prve vtise, po katerih se je ravnal skozi celo svoje življenje. Osoda ga je vrgla v tomun brezkrainih borb, ki so vladale v južnej Rusiji. Posle Monomaha*) ki je bil kijevski knez po izboru zemlje, sta knežila skupaj dva sina, Mstislav in Jaropolk; mej njima

nij bilo borbe za zemljo in mi ju moremo prišteti k pravim zemaljskim izbranim knezom, kakor njunega očeta; in ker so Kijevljani ohranili v spominu kneza Monomaha, ljubili so tudi njegova dva sina. Ali l. 1193 je pregnal černigovski knez Vsevolod Oljgovič tretjega sina Monomahovega, slabega in priprostega Vječeslava, ter je nadvladal Kijev z orožjem. S tem je bil odprt pot neskončnemu neredu v južnej Rusiji. Vsevolod se je držal v Kijevu s pomočjo svojih Černigovcev. Njemu se je hotelo svoj rod učvrstiti v Kijevu: zato je predložil Kijevljanom, da izberejo za kneza brata njegovega Igorja. Kijevljani so iz stiske pritrdili. Ali komaj je Vsevolod umrl, l. 1194, izbrali so si Kijevljani za svojega kneza starejšega Monomahoviča Izjeslava-Ustislaviča, ter odstranili Igorja; ko so je pa kasneje bratje poslednjega z vojsko se vzdignili na Kijevljane, ubili so le ti Igorja javno, ne glede na to, da se je bil odrekel svetu, ter uže stopil v samostan pečerski.

Izjeslav se je srečno pogodil z Oljgoviči ali proti njemu se je vzdignil nov nemiren neprijatelj, strije njegov, knez suzdaljski Jurij Dolgoruki, mlajši sin Vladimira Monomaha. Začela se je dolgoletna borba, in te borbe se je udeležil tudi Andrej. Dogodjaji so se tako zamotali, da se nij bilo nadati konca te borbe.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 3. marca.

Dunajska uradna „Wiener Zeitung“ včeraj naznanja, da je avstrijski cesar sklenil, italijanskega diplomatičnega zastopnika povzdigniti do imena poslanika — „botschafter.“ Isto je italijanski kralj z avstrijskim storil.

Tržaški mestni odbor je Hermetu nalog dal, da spiše spomenico, ki se dežel-nemu zboru predloži, o potrebah Trsta in okolice.

Vnanje države.

Iz Srbije vé „P. C.“ poročati o velicem pripravljani za vojno. Nek ogerski konjar je šel v Besarabijo kupit 800 konj za srbsko vlado, naročeno je za njo dalje 100.000 parov opank, 60.000 vojaških plaščev in 4 baterije Krupovih kanon, vse to zunaj Srbije. Posodili so jej denarja bogati domoljubi srbski.

O turških razmerah se piše iz Ruščuka v — „N. Fr. Pr.“: Naše finance so slabe. Prevoz in živež vojske v Vidinu, Nišu in ob Donavi je provincijalne kase popolno izpraznil, sicer pa iz Carigrada vedno še za denar trombajo. Razumljivo je, da uradniki ne dobodo plače in se živež za vojsko ne plačuje.

Francoska „Rep. Franç.“ pové, da je v zbornici samo sedem penzioniranih oficirjev, v senatu pa več aktivnih. — Bonapartisti velik ropot delajo, pa videti je, da jih nij toliko, in večina jih je začela zaničevati. — Mac-Mahon se je odločil, republikansko ministerstvo sestaviti. Dufaure ima njegovo zaupanje.

Dopisi.

Iz Istre 29. febr. [Izv. dop.] (O Koperskem učiteljišči.) Kakor znano ima Primorsko od letos samo jedno učiteljišče in sicer v Kopru (Capodistria), katero pa obsega slovensk, hrvatsk in italijansk oddelek, ker moški preparandiji v Gorici in Trstu preložili so v Koper, kjer je uže prej obstajalo italijansko učiteljišče, s katerim se je Goriška in Tržaška pripravnica združila. — Namenili smo se denes svojim čitateljem nekaj o koperskem učiteljišči spregovoriti.

„Slovenski Učitelj“ je bil takoj po tem,

Kijev je prišel nekočlikrat v roke Izjeslavove, potem pa zopet v Jurjeve; Kijevljani so se bili popolnem zmešali: oni so uveravali Izjeslava, da so pripravi zanj umreti, a v kratko potem so pripeljali Jurja čez Dnjeper k sebi ter pregnali Izjeslava, sprejevši Jurja k sebi začeli so uže snovati nove namene z Izjeslavom, ter ga potem poklicali v mesto, Jurja pa pregnali iz njega; v obče so oni vendar vsakej sili se podali. Kijevljani ne smotreči na tako nestalnost, prisiljeno po okoliščinah, ljubili so vendar neprestano Izjeslava in tudi Jurja z njegovimi Suzdaljci niso prezirali. V tej borbi je Andrej pokazal večkrat svojo hrabrost v bitvah, ali ravno tako se je tudi trudil, da naredi mir mej razdraženimi strankami; ali vse je bilo zastoj. L. 1151, ko je Izjeslav za nekoliko časa popolnem nadvladal, nagovoril je Andrej očeta, da se poda v suzdaljsko zemljo in tudi sam je pohitel še pred njim v tisti kraj — v Vladimir na Kljazmi, kojega mu je dal oče. Ali Jurij nij hotel na noben način zapustiti jug, nego se je začel zopet boriti za Kijev ter je na zadnje, po smrti Izjeslavove l. 1154 nadvladal in posadil Andreja v Višgorod. Jurij je hotel imeti tega sina blizu sebe, verjetno zavoljo tega, da bi mu predal kijevsko kneževino, ter je vsled tega naznačil od Kijeva oddaljeni mesti

*) Glej „Zora“ br. 14 sl. 1875.

ko se je bila razširila vest, da se preseliti Goriška in Tržaška pripravnica v Koper, izjavil, da je mesto Koper pač neugoden kraj za naše slovenske kandidate; te misli je bila tudi Goriška „Soča“ itd., katera še do poslednjega trenutka nij hotela verjeti, da se vest uresniči, da bode Goriška preparandija prenešana v Koper. Nek dopisnik „iz Gorice“ je pa izrekel, da kandidatje Goriški radi gredo v Koper, da se jim dadó le dobri stipendiji. Mi se ne bomo nič čudili, če se noben naš učiteljski kandidat nij obrnil rajši na kako drugo pripravnico, n. pr. v Ljubljano, v Maribor itd., ker voditeljstvo bivšega moškega učiteljišča v Gorici, slikalo je menda z živimi barvami svojim gojencem, kako se v Kopru „strašno cenó živi“, pripisovalo je „prijaznemu Kopru“ vse dobro, zagotavljaše kandidatom dobre stipendije tam, da! še jedenkrat tako dobre, kakoršne so imeli v Gorici, ali kakoršne imajo kandidatje po drugih učiteljišjih. Evo uzrok, zakaj so naši kandidatje radi udarili v Koper! A komaj so tija prišli, uže so morali spoznati, kako britko so prevrjeni. Mnogo dopisov po slovenskih in italijanskih časopisih („Soča“, „Cittadino“), ki so pač skoro gotovo le iz peresa koperskih kandidatov, svedočijo nam o žalostnem stanju naših bodočih učiteljev v Kopru. Stanovanja, katera so mislili dobiti po 12 forintov na mesec — vsaj tako so jim risali v Gorici — platiti morajo najmenj s 18 forinti na mesec, a vrhu tega je tudi vse ostalo v Kopru ne cenó, nego črez vse meje drago, tako da nij shajati. Istina je sicer, da dobodo kandidati v Kopru menda skoro vsak brez razločka na razrede po 200 for.; a kaj, za boga, je to? Le-to zadostuje jedva za stanovanje, kje je pa obleka, bukve, šolske potrebscine itd.? Kako ugodno bi bilo stanje našim kandidatom, ko bi jih bili pustili v Gorici s tacimi stipendiji! Kako izvrstno bi shajali s tem denarom! A v Kopru, kolika mizerija! To in okolnost, da nijso Slovenci v Kopru, pri tamkajšnjih, črez vse meje fanatičnih Italijanissimih, kateri bi vse ugonobili, kar nij

italijanskega, še svojega življenja varni — da-si so jako mirni ljudje — je reč, radi česar srčno omilujemo uboge naše koperske kandidate. Kdor ima količkaj možjan, gotovo smatra za veliko budalost to prestavljenje obedevh preparandij v Koper, in mi mislimo, da marsikdo naših kandidatov, idoč z upog-nenim hrbtom v sedanjej zimi po ulicah koperskih, in ko ga jezna „bora“ žuga prevreči, marsikaterikrat vzdahne: O mene reveža! Da se nijsem potrudil na kako drugo preparandijo, in sem semkaj prišel v to italijansko „kajho!“*)

Pa pustimo opisovanje, kako se prav za prav slov. kandidatom v Kopru godi, kako so od Koperčanov preganjeni: Goriška „Soča“ in „Slov. Narod“ sta o tem uže poročala. Človeka prav strese, beročega, kako tamkajšnji Italijanissimi naše kandidate napadajo in jih preganjajo! Gorjé njemu, ki bi se pokazal po 6. uri na dan! Skrbeti mu je za lastno kožo! Jednemu je bila celo pištola na prsi nastavljen in le previdnosti božji se ima zahvaliti, da je še z zdravo kožo v neko gostilno ušel! Revež je pa bil Lah in nasprotnik hotel se nad njim sponesti misleč, da je — Slovan! Kakor slišimo so ti ljudje, katerim slovansko ime smrdi celó omikanci, da! mej njimi celó jeden advokat! Nij li to žalostno, sramotno?! Upajmo sicer, da bo voditeljstvo učiteljišča koperskega delalo na to, da se temu preganjanju Slovencev v okom pride; mi se pa zdaj obrnimo do šole, ter povejmo našim čitateljem, kakošne so razmere koperskega učiteljišča. Kandidatov je v Kopru kakih 115; mej njimi večina Lahov; Hrvatov je le nekaj parov; Slovencev utegne biti pa kakih 45. Razdelki so sicer trije, vendar se skoro vse v nemščini predava v zadnjih dveh tečajih. Učitelji na slovenskem oddelu so sicer precej dobri, mej njimi nekateri izvrstni, da-si nekoji s tem mnogo ne hasnijo, ker predavajo predmete, za katere nijso kvalificirani. Slovenski jezik

*) Kakor slišimo, otido k letu skoro vsi Slovenci drugam, če uže zdaj ne po prvem semest. u. Pis.

je na koperskem učiteljišči deveta briga in je v rokah za ta važni predmet ne popolnem sposobnih mož. Napredek zavira tudi to, da se kandidatom nekoji predmeti skupno v nemškem jeziku predavajo, da-si Lahitoliko nemščine umó, kakor zajec na boben. Sploh bi pa bilo mnogo še uravnovati na koperskem učiteljišči; ker v marsičem je še veliko nerednostij. Ozirati bi se moralo vse prej na praktičnost, kakor pa na strogo znanost. Kaj za boga, pomaga učitelju, če vam trinogometrijo zna, če zna težavne zakone iz fizike matematično reševati, če pa je v materinem jeziku, v kmetijstvu in pedagogiki reva? Gospoda! treba je iz naših kandidatov narediti domoljubne, pedagogično-didaktično izobražene može; nepotrebnim vzletom pa dajte slovo!

Kakor znano, sprejeli so se letos na preparandijo tudi taki, ki so le ljudsko šolo, ali k večjemu pripravljevalnico dovršili. Sad tega pa je ta, da so na koperskem učiteljišči v I. kursu skoro samo še „otroci“, ki nijso niti po svojem telesnem razvitku, niti po svojih znanostih še vredni titeljna „učiteljski pripravnik“. Če je uže vlada nekđaj o takih učiteljih, ki so morali pred vstopom v preparandijo nižjo gimnazijo ali realko absolvirati, tožila, da nima dovoljne znanosti; kaj pak bo sedaj še s takimi „otročajnarji“, ko one 4 tečaje preletijo. Ali bodo taki dovolj trdno podlago imeli, da bodo umeli predmete v višjih razredih predavajoče se? Čas bo temu vprašanju odgovoril. Mi pa pomislimo, da bomo dobivali po tem takem odsle le še menj nabražene učitelje, važnemu temu stanu nečast delajoče.

Denes pretrgamo ta dopis; a o koperskem učiteljišči bodemo še govorili. — Vadenica v Kopru šteje le 4 otročiče; tedaj kje naj bi se vadili kandidati? Bože mili: ta prestava preparandij v Koper in ta nova uravnavna vidi se nam prav neumna in smešna.

Domače stvari.

— (Nepričakovana ovacija.) Poroča nam samovidec: Vozil se je v petek vlak

Rostov in Suzdalj mlajšim svojim sinom. Ali Andreja nijso mikale nobene nade v južno Rusijo. Andrej je bil toliko hraber, koliko umen, toliko pemišljen v svojih namerah, kolikor stanoviten v izpolnjevanji. On je bil preveč vladohlepen, da bi se bil mogel sprizjajziti s tadanjim redom v južnej Rusiji, kjer je odvisila osoda kneževa od podvzetij družih knezov in od trmoglavosti svojega spremstva in mest; vrh tega pa tudi nij mogla biti nobenega poročstva za ustanovljenje mira v južnej Rusiji radi sosednih Polovcev, ki so bili nekojim knezom dobro sredstvo v mejsobojnih prepirih. Andrej je sklenil samovoljno za vselej otiti v suzdaljsko zemljo. Ta korak je bil važen; sodreneni letopisec je cenil za vredno pristaviti v svojem izvešču, da se je odvažil Andrej na ta korak brez očetovega blagoslova in dozvole.

V Andreju, kakor je razvidno, dozrela je osnova, da se nepovrne samo v suzdaljsko zemljo, nego tudi utrdi v njej sredotočje, iz kojega bode mogoče vladati nad vsemi deli Rusije. Letopis govoti, da so bili z njim jedne misli tudi njegovi rođjaci bojarji Kučkovi. Mi mislimo, da je bilo pri njem mnogo stranjcev, kakor v suzdaljskej zemlji tako tudi v kijevskej.

Prvo se pokazuje iz tega, da so ga v suz-

daljsko-rostovskej zemlji ljubili ter mu v kratkem potem to ljubezen tudi skazali v tem, da so ga izbrali za kneza po izboru; o drugem pa svedoči preseljevanje iz kijevske zemlje v suzdaljsko; ali Andrej je vendar le moral opravdati se v očeh národa radi svojega postopanja proti očetovej volji z nekakšnim pravom. Do zdaj so poznali Rusi za svoje kneze dve pravi — pravo po rodu in pravo po izboru, ali obe ti pravi ste se pomešali in odstranili, posebno v južnej Rusiji. Knezi so dobivali mimo vsacega starešinstva po rodu kneževski prestol, in izbor je prenehal biti jednodušni izbor vse zemlje ter je zavisel od vojskine trume — od družin, za kolikor se je v resnici vzdržalo jedino pravo — pravo da je bil knez iz rjurikovega roda; ali kje da ima koji knez knežiti — za to nij bilo nobenega družega prava nego sila in smelost. Bilo je treba odrediti novo pravo. Andrej je je našel; le to pravo je bilo neposredno posvečenje po sv. veri.

Bila je v Višgorodu v ženskem samostanu slika sv. Bogorodice, prinešena in Carjigrada, slikana po ustnem izročilu od sv. evangeliste Lukeža. Pripovedovali so o njej čudeže, govorilo se je mej družim tudi, da je ona stopila s stene, kamor je bila obešena ter se postavala sred cerkve; kakor da bi

hotela s tem pokazati želje preseliti se na koje drugo mesto. Javno jo vzeti, nij bilo mogoče, ker bi se bili temu protivili prebivalci. Andrej je pa vendar misli vzeti jo, prenesti potem v suzdaljsko zemljo in darovati na tak način tej zemlji svetinjo, važno in čislano od Rusov. S tem bi pokazal, da nad to zemljo čuje posebni blagoslov božji. Sporazumerši se z duhovnom ženskega samostana Nikolajem in z dijakonom Nestorjem, odnesel je Andrej po noči čudotvorno sliko iz samostana ter skupaj s kneginjo in somišleniki precej potem ubežal v suzdaljsko zemljo. Na potovanji v suzdaljsko zemljo s to sliko dogodi se čudež: izlečila je namreč bolnika. Uže je bila v glavi Andrejev misel dozrela povzdigniti mesto Vladimir nad starejši Suzdalj in Rostov, ali on je to misel držal tajno do necega časa, potem je šel s podobo dalje mimo Vladimira, ter jo nij pustil tam, kjer bi imela po njogovej misli nazadnje ostati. Ali Andrej je nij hotel odpeljati niti v Suzdalj, niti v Rostov, za to ker po njegovem razumu nij hotel dati prvenstva temu mestu. Za deset vrst od Vladimira po potu v Suzdalj dogodil se je drugi čudež: konja sta pred vozom po drugi pot obstala; zapregli so druge močnejše in tudi ti nijso mogli premakniti voza z mesta. (Dalje prih.)

